

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Normering en toezicht in de opsporing: Een onderzoek naar de normering van het strafvorderlijk optreden van opsporingsambtenaren in het voorbereidend onderzoek en het toezicht op de naleving van deze normen

Samadi, M.

Citation

Samadi, M. (2020, June 4). *Normering en toezicht in de opsporing: Een onderzoek naar de normering van het strafvorderlijk optreden van opsporingsambtenaren in het voorbereidend onderzoek en het toezicht op de naleving van deze normen*. Meijers-reeks. Boomjuridisch, Den Haag. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/138388>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/138388>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/138388> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Samadi, M.

Title: Normering en toezicht in de opsporing: Een onderzoek naar de normering van het strafvorderlijk optreden van opsporingsambtenaren in het voorbereidend onderzoek en het toezicht op de naleving van deze normen

Issue Date: 2020-06-04

Normering en toezicht in de opsporing

Normering en toezicht in de opsporing

Een onderzoek naar de normering van het strafvorderlijk optreden van opsporingsambtenaren in het voorbereidend onderzoek en het toezicht op de naleving van deze normen

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof. mr. C.J.J.M. Stolker,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op donderdag 4 juni 2020
klokke 16.15 uur

door

Mojan Samadi

geboren te Tehran, Iran

in 1986

Promotor: prof. mr. J.H. Crijns
Co-promotor: mr. dr. M.J. Dubelaar (Radboud Universiteit
Nijmegen)

Promotiecommissie: prof. mr. F.W. Bleichrodt (Erasmus Universiteit
Rotterdam)
prof. mr. C.P.M. Cleiren
prof. mr. A.E. Harteveld (Rijksuniversiteit
Groningen)
prof. mr. L. Stevens (Vrije Universiteit Amsterdam)

Omslagontwerp: Primo!Studio, Delft
Opmaak binnenwerk: Anne-Marie Krens – Tekstbeeld – Oegstgeest

© 2020 M. Samadi | Boom juridisch

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische vervoelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-94-6290-816-1
ISBN 978-94-5454-842-3 (e-book)
NUR 824

www.boomjuridisch.nl

Inhoudsopgave

LIJST VAN AFKORTINGEN	XI
1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Vraagstelling van het onderzoek	7
1.3 Afbakening en methode	7
1.4 Doelstelling van het onderzoek	10
1.5 Opbouw van het onderzoek	12
DEEL I – NORMEN EN NORMERING IN STRAFVORDERING	15
2 NORMEN, NORMEREN & TOEZICHT	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Maatschappelijke normen en rechtsnormen	18
2.3 Normeren in het recht	22
2.3.1 Normeren door de wetgever	23
2.3.2 Normeren door de rechter	26
2.4 Functies van rechtsnormen	28
2.5 Naleving van normen	31
2.6 Toezicht op en handhaving van normen	35
2.6.1 Toezicht in algemene zin	36
2.6.2 Wat is goed toezicht?	38
2.7 Conclusie	43
3 NORMEREN IN STRAFVORDERING	45
3.1 Inleiding	45
3.2 Doelstellingen van het strafproces	46
3.2.1 Hoofddoelstelling van het strafproces	47
3.2.2 (Neven)doelstellingen van het strafproces	51
3.3 Onderliggende waarden van strafvorderlijke normen	55
3.3.1 Betrouwbaarheid	56
3.3.2 Rechtmatigheid	59
3.3.3 Integriteit	65
3.3.4 Voortvarendheid	68
3.3.5 Overige waarden	71
3.4 Rubricering van strafvorderlijke normen?	74
3.5 Conclusie	78

4	ONTWIKKELING VAN HET STRAFVORDERLIJK NORMENKADER	81
4.1	Inleiding	81
4.2	Codificatie van het strafproces	82
4.3	Opkomst van bijzonder strafrecht	85
4.4	Mensenrechten en het strafproces	87
4.5	Invloed van ongeschreven beginselen	94
4.6	Ontwikkeling van het OM-beleid	97
4.7	Nadere normering van de opsporing	101
4.8	Europeanisering van het strafproces	108
4.9	Technische normen	110
4.10	Modernisering van het Wetboek van Strafvordering	112
4.11	Conclusie	115
	CONCLUSIE DEEL I – NORMEN EN NORMERING IN STRAFVORDERING	117
	DEEL II – TOEZICHT OP STRAFVORDERLIJKE NORMEN IN DE PRAKTIJK	127
5	ACTOREN MET EEN TOEZICHTHOUDENDE TAAK	129
5.1	Inleiding	129
5.2	Toezicht door de strafrechter	130
	5.2.1 Rechterlijk toezicht in het Wetboek van Strafvordering	130
	5.2.2 Rechtsvormende taak van de Hoge Raad inzake artikel 359a Sv	139
5.3	Toezicht door het OM	144
	5.3.1 Wettelijke regeling van het gezag over de opsporing en vervolging	144
	5.3.2 Gezag over de opsporing door de jaren heen	151
5.4	Overige toezichthouders	161
	5.4.1 Intern toezicht vanuit de politieorganisatie	163
	5.4.2 Extern toezicht	168
5.5	Conclusie	172
6	KADER VOOR HET (RECHTERLIJK) TOEZICHT	175
6.1	Inleiding	175
6.2	Toepassing van Artikel 359a Sv door de Hoge Raad	176
	6.2.1 Reikwijdte van artikel 359a Sv	177
	6.2.1.1 Voorbereidend onderzoek	178
	6.2.1.2 Onherstelbaar verzuim	185
	6.2.1.3 Stelplicht	192
	6.2.1.4 Ambtshalve toetsing	199
	6.2.1.5 Betrouwbaarheid	202
	6.2.1.6 Verzuimen voorgelegd aan de rechter-commissaris	205
	6.2.2 Factoren	211
	6.2.2.1 Belang	211
	6.2.2.2 Ernst van het verzuim	214
	6.2.2.3 Nadeel	216
	6.2.2.4 Overige factoren	218

6.2.3 Sancties	224
6.2.3.1 Constatering van het verzuim	225
6.2.3.2 Strafvermindering	227
6.2.3.3 Bewijsuitsluiting	231
6.2.3.4 Niet-ontvankelijkheid	235
6.3 Focus van het rechterlijk toezicht in artikel 359a Sv	241
6.4 Conclusie	242
7 HET TOEZICHT OP DE OPSPORING: DE FEITENRECHTER	245
7.1 Inleiding	245
7.2 Methode	247
7.3 Algemeen beeld van de bestudeerde feitenrechtspraak	250
7.4 Controlerende en normerende taak van de strafrechter	252
7.4.1 Controle	253
7.4.2 Normering	258
7.4.3 Normering van nieuwe opsporingsmethoden	264
7.4.4 Ambtshalve toetsing	268
7.5 Sanctionering door de strafrechter	272
7.5.1 Schendingen van de verbaliseringsplicht	273
7.5.2 Controle van geweldstoepassing door opsporingsambtenaren	277
7.5.3 Onrechtmatige start van het opsporingsonderzoek	279
7.5.4 Verhouding tussen de sanctie en de geschonden norm	286
7.6 Conclusie	289
8 HET TOEZICHT OP DE OPSPORING: DE OFFICIER VAN JUSTITIE	293
8.1 Inleiding	293
8.2 Methode	294
8.3 Praktische invulling van de toezichthoudende taak	296
8.3.1 Toetsing vooraf	297
8.3.2 Onderscheid tussen toetsing vooraf en toezicht achteraf	303
8.3.3 Reikwijdte van het toezicht	311
8.3.4 Interventiemogelijkheden: terugkoppeling en andere gevolgen	318
8.3.5 Kwaliteit	331
8.3.6 ZSM en CVOM	339
8.3.7 Positie van andere actoren in het toezicht door de officier van justitie	347
8.4 Conclusie	354
DEEL III – NORMEN EN TOEZICHT	357
9 DE RELATIE TUSSEN TOEZICHT EN NORMERING NADER BEZIEN	359
9.1 Inleiding	359
9.2 Toezicht door de rechter	360
9.3 Toezicht door de officier van justitie	368
9.4 Complexiteit van het normen- en toezichtstelsel	371
9.5 Conclusie	373

10	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	377
10.1	Inleiding	377
10.2	Normering van het handelen van politie en het OM	378
10.3	Toezicht op de naleving van strafvorderlijke normen	380
10.4	Waardering van het toezicht	384
10.4.1	Informatievergaring	385
10.4.2	Oordeelsvorming	388
10.4.3	Interventie	392
10.4.4	Opmaken van de balans	394
10.4.5	Naar een adequaat strafvorderlijk toezicht	396
10.5	Aanbevelingen	401
10.6	Slotwoord	404
	 SAMENVATTING	 407
	SUMMARY	421
	AANGEHAALDE LITERATUUR	435
	AANGEHAALDE JURISPRUDENTIE	459
	BIJLAGE – Topiclijst	467
	CURRICULUM VITAE	469

Lijst van afkortingen

AA	<i>Ars Aequi</i>
afl.	aflevering
A-G	Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
ASv	Antilliaans Wetboek van Strafvordering
CVOM	Parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
DD	<i>Delikt en Delinkwent</i>
diss.	dissertatie
ECLI	European Case Law Identifier
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
Gw	Grondwet
HR	Hoge Raad der Nederlanden
i.c.	in casu
JV	<i>Justitiële Verkenningen</i>
KMar	Koninklijke Marechaussee
m.nt.	met noot
MvT	Memorie van toelichting
NJ	<i>Nederlandse Jurisprudentie</i>
NJB	<i>Nederlands Juristenblad</i>
NJV	Nederlandse Juristen-Vereniging
o.	overweging
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
P-G	Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden
Rb.	Rechtbank
red.	redactie
red. aant.	redactionele aantekening
RM Themis	<i>Rechtsgeleerd Magazijn Themis</i>
r.o.	<i>rechtsoverweging</i>
Stcrt.	<i>Staatscourant</i>
Stb.	<i>Staatsblad</i>
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
T&C	<i>Tekst & Commentaar</i>
TPWS	<i>Tijdschrift Praktijkwijzer Strafrecht</i>
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
ZSM	Zo Spoedig, Slim, Simpel, Samen Mogelijk

